

Yetiştirilen Çocuk “*Tween*” ve “Eşikergen” Kavramı

Ebru GÜZEL

Fenerbahçe Üniversitesi

İletişim Fakültesi, Yeni Medya Bölümü

İstanbul

ebru.guzel@fbu.edu.tr

Özet

Amerika Birleşik Devletleri’nde 1920’li yıllarda bir pazarlama stratejisi olarak doğan *tween* kategorisi, ergenliğin öne çekildiği bir yaş grubunu tanımlamaktadır. Üzerinde tam bir anlaşma olmasa da, genelde 8-13 yaşları arasındaki çocuklar *tween* olarak adlandırılmaktadırlar. Bu yaş grubu “ne çocuk ne ergen”, “tünelde” olmasından dolayı eşiksel evre ile de örtüşmektedir. Victor Turner da (1967); eşiksellik kavramıyla geçiş ya da Araf olarak tanımladığı belirsiz bir ara konumu anlatmaktadır. Dolayısıyla köken olarak, “ne biri ne diğeri” anlamına gelen “*betwixt and between*” deyiminden türeyen *tween*, eşiksel bir evre olarak yorumlanabilmektedir. Yabancı literatürde sıklıkla yer bulan *tween*, Türkiye’de de daha çok araştırılması gereken bir olgu olarak öne çıkmaktadır. Bugün *tween* etiketi altında sosyal medyada, yetiştirilen, cinselleştirilen, fetişleştirilen ve metalaştırılan kız çocuklarının milyonlarca paylaşımları bulunmaktadır. Bu çalışmada yöntem olarak, yeni bir yaş grubu tanımlamaktan itina ile, öncelikle sosyal medyada popülerleşen *tween* fenomeninin Türkçeye kazandırılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Türkçenin sözcük oluşturma kuralları çerçevesinde *tween* kavramının “eşikergen” olarak sözcükleştirilmesi önerilmektedir. Özellikle de çocuk gelişimciler tarafından eşikergenin mercek altına alınması, milyar dolarlık *tween* pazarın kar nesnesine dönüşme riski taşıyan bu çocukların geleceğine de ışık tutacaktır.

Anahtar Sözcükler: *Tween* (eşikergen), çocukluk, yetiştirmek, eşiksellik, sözlükselleşme, göstergebilim.

Adultization of Childhood “*Tween*”

Abstract

The tween category, which was born in United States of America in the 1920s as a marketing strategy, describes an age group in which adolescence is brought to the fore. Although there is no consensus, children between the ages of 8 and 13 are often referred as tween. This age group also coincides with the liminality stage because it is “neither child nor adolescent”, “being in a tunnel.” Victor Turner refers to an ambiguous intermediate position, which he defines as a transition or a purgatory with the concept of liminality. Accordingly, the root of tween, which derives from “betwixt and between”, means “neither one thing nor the other, can therefore be interpreted as a liminality. The phenomenon of tween, which is frequently found in foreign literature, that needs to be investigated more in our country. Today, adultization, sexualisation, fetishization and commodification millions of girls on social media under the tween hastaq. As a method in this study, with the care of defining a new age group, it is aimed to introduce the tween phenomenon into Turkish which has become a popular in social media. In this context, it is suggested that the concept of tween should be lexicalization as tween in Turkish. In particular, child development specialist on tween, will shed light on the future of these children at risk of becoming a profit object of the billion dollar tween market.

Key Words: Tween, childhood, adultization, liminality, lexicalization, semiotic.

Giriş

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından 10-14 yaşları arası “erken ergenlik (*early adolescence*)”, 15-19 yaşları ise “geç ergenlik (*late adolescence*)” dönemi olarak tanımlanmaktadır (2011:6). Böylece geç ergenlik, İngilizcede *teen* ile biten rakamdan oluşan 13 ila 19 yaşları arasını ifade eden *teenage* dönemini de içermektedir. Ancak ergenlik tanımı giderek genişlemekte ve *tween* kategorisinin de popülerleşmesiyle birlikte artık 10 yaşından küçük çocuklar da bu gruba dahil edilmektedir. *Tween*; çocukluk ile ergenlik arasında konumlandırılan bir yaş grubu olarak düşünülmektedir (Sorensen, t.y). Dolayısıyla çocukluk ile ergenlik arasında bir yere işaret eden ve başında “olmak” fiili çıkarılarak *tween* olarak kullanılan kavram, yaklaşık olarak 8-13 yaşları arasındaki çocukları kapsamaktadır.¹

12. yy’dan önce, olmak (*be*) ortak fiil kökünden türeyen “*betwixt and between*” deyimini “ne biri ne diğeri” anlamına gelmektedir. 1600’lü yılların sonunda iki kavram birbirinden ayrılarak sadece *between* (arasında) kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Coulter’e göre; çocukların *tween* tüketiciler olarak konumlandırılması, ilk olarak 1926 yılında, Michigan’da bir mağaza bölümünün *tweenlere* ayrılmasıyla başlamış ve giyim bölümlerinde “*twixt and tween*” adının kullanılmasında, çocukluk ve genç yetişkinlik arasındaki çocukları hedef alan bir pazarlama stratejisi güdülmüştür. Cook ve Kaiser’dan (2004) yaptığı alıntı ile İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra *tween* etiketinin, *preteen* ve *subteen* (önergen) gibi kavramlar üzerine yapılandırıldığını yorumlamaktadır. Coulter, dilbilimsel olarak *tween* kavramının ergenliğin bir alt metni olduğunu düşünmektedir. Yani kavramın özellikle kız çocuklarının ergenliğe giden yolda ve tüketiciler olarak eşikte konumlandırıldığına dair bir ipucu verdiğini ifade etmektedir (Coulter, 2009: 55-72).

Tween evre, Victor Turner’in, Arnold van Gennep’ten (1908) geliştirdiği eşiksellik (*limanality*) (1967:94) kavramı ile de açıklanabilmektedir. Eşiksellik ya da liminalite, bireyin iki konum arasında, “belirsizlik, boşluk ya da hiçlik” hissini deneyimlediği bir evre ya da “statüsüzlüğü Araf’ı” olarak betimlenmektedir (Turner, 1969:97). Farklı bir yorumla eşik, basitçe bir sıçrama ile geçilen bir bölgeden çok “geçici belirsizlik, akışkanlık ya da statüsüzlükten biri” olarak aktarılmaktadır (Kınlı ve Yükselsin, 2016:377). Eşiksel bir evre olan

¹ İlk olarak Hall (1987) tarafından farklı karakteristik özellikleri bulunduğu iddia edilen, 9-15 yaşları arasındaki çocukları tanımlamak için kullanılan *tween* kavramının görünür olması, 1950’li yıllara dayanmakta (Sancheti, 2009). Ko’nun (2001) 8-12 Paterson’un (2003) 9-14 olarak tanımladığı *tween* yaş grupları Cook ve Kaiser’in aktarımıyla (2019) ve *American Demography* ve *Chicago Tribune*’de yayımlanan makalelerde (2002) 8-13 yaş aralığı olarak belirtilmiştir. Konu ile ilgili daha fazla bilgi için bkz. Eşikteki Çocuk: #tween, 2. Bs. Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul, 2019.

*tweendom*² da bir statüden diğerine, çocukların “yetişkin gibi” davranışlar sergilediği bir geçiş bölgesi olarak değerlendirilebilir. Günümüz koşullarında ne çocuk ne ergen tanımına en yakın, Araf’ta ya da eşikte kalan çocuklar, sağlıklı ve yaşa uygun bir gelişim sürecinden önce yetişkin kimliği kazanmaları için cesaretlendirilmektedirler.

Sekizden yirmi dörde değin farklı yaş aralıkları, çocuk ergen, önergen, ergen, genç yetişkin gibi değişkenlik gösteren kategorilerle sınıflandırılmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken çocuklara popüler kültür, medya ve endüstrilerce ergen muamelesinin yapılmasıdır. On yaşındaki bir çocuğun eskiye oranla iki yıl önce geliştiği; ama bir ergene kıyasla daha savunmasız, hassas, güvene ve olgunlaşmamış akranlarının tacizine açık olduğu ve bunda medya, moda ve kozmetik endüstrileri birer manipülatör olarak işlev gördüğü açıklanmaktadır (Hymowitz, 1998). Keza bu düşünce *tween* olgusunun çıkış amacıyla da örtüşmektedir; çünkü endüstrinin zihninde bu çocuklar, tüketici kitleler halinde ve mini-yetişkinler olarak konumlandırılmaktadırlar.

Yeni bir kategori tanımlamaktan ziyade, literatüre ve gündelik yaşama çoktan girmiş olan *tween* fenomenini çözümlmek çocukluk ve ergenlik arasında konumlandırılan bölgeyi anlamak açısından önemlidir. Tabi öncelikli olarak, belirsizlik, Araf ya da eşik kavramlarıyla örtüştüğü düşünülen *tween* kavramının Türkçeye kazandırılarak açıklanması gerekmektedir. Bu bağlamda dilbilim kurallarına uygun olarak, birleştirme yoluyla türetilen “eşikergen” sözcüğü önerilmektedir. Böylelikle yaş gruplarıyla ilgili popüler sınıflandırmalardan kaynaklanan kavramsal karmaşaya ek olarak, pazarlama stratejisinin bir çıktısı olan eşikergen kavramının mercek altına alınması, beraberinde getirdiği sorunlara dikkat çekmesi bakımında da önem arz etmektedir.

Kavramsal Tartışma

Tween yaş grubu ya da *tweenage* dönemi çocukların oluşturması sebebiyle, eşik ve ergen kavramlarının biraradalığı kendi içinde bir tezat oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle iki sözcüğün birleşimi ergenliği betimlese de, aslında çocuklar tarafından temsil edilmektedir. Ancak *tween* kategorisinin çıkış amacı düşünüldüğünde, kavramı Türkçeleştirirken ergenlik vurgusu öne çıkmaktadır. Çocukluk döneminin (şimdilik) bir kısmının ergenliğe eklenmesi ve genişletilmiş ergenlik tanımı yoluyla “yetişkin-çocuk”³ların üretimi sağlanmaktadır. yan

² Bu kavram için de “eşikergenlik” ikili sözcüğü önerilmektedir.

³ Postman’a göre; TV çağında, bebeklik, ihtiyarlık ve bu ikisinin ortasında “yetişkin-çocuk” adıyla üç yaşam evresi vardır: “Yetişkin-çocuk, entelektüel ve duygusal kapasiteleri gerçekleşmeyen ve özellikle çocuklarla ilişkili olanlardan önemli oranda farklı olmayan bir yetişkin kimse olarak tanımlanabilir. Bu tür yetişkinler, daima var oldu; fakat kültürler, yetişkinlerin bu karakteristik kalıbı teşvik edip ya da etmeme derecesine göre değişmektedir. Ortaçağ’da yetişkin-çocuk, normal bir durumdu; çünkü büyük ölçüde okur-yazarlığın, okulların ve nezaketin

ergenliğe, erken, ön ya da öncesi gibi nitelikler eklenmiş olsa da, ergenlik ile ilişkilendirilen *tween* kavramı yananlamsal açıdan çocukluğu kapsamaktadır.

Tween sözcüğü dilbilgisi kurallarına ve bir gösterge olarak içerdiği düzanlamsal ve yananlamsal ifadelerine uygun olarak türetilirken, ağırlıklı olarak, erken ergen, çocuk ergen, ergen eşik ve eşik ergen seçenekleri üzerine düşünülmüştür. Burada, Türkçe sözcük yapımı kurallarından biri olan birleştirme yolu temel alınmıştır. Dilbilimsel kuralların bir sonraki bölümde tartışıldığı çalışmada, ilk olarak, anlamsal açıdan erken ergen ve çocuk ergen sözcükleri elenmiştir. Halihazırda pedagoji ve psikiyatri alanlarında sıklıkla kullanılan çocuk ergen sözcüğünün kimi yerde birleşik, kimi yerde orta çizgi ile kimi yerdeyse -ve bağlacı ile kullanımına rastlanmıştır. Dolayısıyla zaten kullanımda olan çocuk ergen ikili sözcüğü alanına özgü anlamı nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır. Erken puberte olarak da geçen erken ergenlik, kız çocuklarında menarşın (ilk adet kanaması) 10 yaşından önce görülmesi (hatta son yıllarda pubertal bulguların başlangıcının çok daha erkene kayması) durumlarını ifade etmektedir (Berberoğlu, 2010:57). Fizyolojik, biyolojik ve hormonal gelişimle ilgili tıbbi bir anlama sahip olması bağlamında erken ergen de değerlendirme dışı bırakılmıştır. Yinelemek gerekirse *tween* kavramını tam olarak karşılayacak bir birleşik sözcüğün sözcükselleşmesi hedeflenmiştir.

Çalışmada eşik kavramının üzerinde durulmasının birden fazla sebebi bulunmaktadır. Hem isim olarak başına gelen bir sıfatı niteleme özelliğinden, hem de kuramsal açıdan *tween* anlatımını güçlendirmesinden dolayı ağır basmaktadır. Bu noktada eşikergen olarak birleştirilebilen sözcükler güçlü bir önerme olarak belirlemektedir. Bir sonraki bölümde kapsamlı açıklanacak olan sözcük yapımı kurallarına göre; eşik, sağ başta yer alması gereken ana öge olan ergen (sıfat) sözcüğünün soluna gelerek onu nitelemesi gerekmektedir.

Eşikergen birleşik sözcüğü tersine çevrildiğinde; ergeneşik önermesinin anlatımı gölgelediği görülmektedir. Bir başka ifadeyle ergeneşik, literatürde ergenliğe özgü bir dönemi tanımlama iddiası içerirken, yetişkinleştirilmeye çalışılan çocuklar konusunun da tamamen dışına çıkmaktadır. Kaldı ki eşikergen sözcük önermesi de, uzmanları tarafından üzerinde görüş birliğine varılmış bir yaş kategorisini değil, aksine popüler bir zemine dayanan sosyal bir olgunun yorumunu içermektedir.

yokluğundan dolayı yetişkin olabilmek için özel bir disiplin ya da öğrenme gerekmiyordu. Bir ölçüde benzer nedenlerden dolayı, yetişkin-çocuk, kültürümüzde normal olarak ortaya çıkmaktadır.” (1997:82-83).

Sonuç olarak, henüz bir kurumsallaşma aşamasından geçmese de, birleşik olarak yazılma önerisi içeren eşikergen kavramı, tartışmaya açık ve zamanla bir söz varlığına dönüşme umudu taşıyan bir birleşik sözcük olarak türetilmiştir. Bu noktada eşikergen ile anlatılmaya çalışılanın, alışlagelmiş bir eşiksel evreden farklı olduğu da vurgulanmalıdır. Sungur'un ifadesiyle; yetişkin-merkezli toplumlarda görülebilen, kendilerini bir yere ait hissetmeyen ve "çocuklukla gençlik arasına sıkışmış" bu çocuklar, küresel pazarın yeni tüketici hedef kitleleridirler.⁴ Dolayısıyla kendi alışveriş stilini ve seçimini yapabilecek düzeyde yetkin bir tüketici kimliğine büründürülmesi amacıyla bir an önce büyümesi gereken (!) ya da yetişkinleştirilen çocuklar, *tween* adıyla özel bir eşiksel statüye yükseltiliyorlar. İşte tüm bu içerikleri karşıladığı düşünülen eşikergen birleşik sözcüğü, dilbilimsel ve göstergebilimsel açıdan da çözümlenecektir.

Bir Sözcükselleşme Önermesi: "Eşikergen"

Bir dilde sözcük üretmek için onun dilbilimsel, biçimbilimsel ve anlambilimsel kurallarına uymak gerekmektedir. Sözcük yapımı; dilin normal gövde yapma yollarına uygun olarak ve dilin gelişme, eğilim ve kurallarına ters düşmeyecek şekilde olmalı, kes-yapıştır mantığıyla gelişigüzel kök ve gövdelere ekler ya da birleşik isimler getirilerek sözcük uydurulmaya çalışılmamalıdır (Şenel, 2009:4). Sözlükselleşme⁵; hem sözcük biçimlenme süreçleriyle, hem de kavram karşılamayla ilgili bir kavramdır. Diğer bir ifadeyle sadece biçimbilgisini değil, dilbilgisinin diğer alanlarını da kapsamaktadır. Türkçede sözcük yapımı konusunda Atalay (1946), birleştirmeyi üçe ayırdığı sözcük yapım süreçleri içinde sınıflandırmış; Ergin (2004), "birleşik isim" ve "birleşik fiil" bahislerinde biçimlenme süreçlerini irdelemiş; Banguoğlu (2011), "birleşik isim tabanları" ve "birleşik fiil tabanları" ayrımını "birleşim" başlığı altında incelemiştir. Örneğin; "ayak ağrısı", üzerinde uzlaşmış/kurumsallaşmış bir ifade değilken, "baş ağrısı/ karın ağrısı" birleşik bir sözcük olarak kullanılmaktadır. Diğer yandan "gözağrısı" ise bir dili konuşurların zihinlerinde kodlanması yoluyla sözcükselleşmiş bir örnektir. Sözlükselleşen birleşiklerde anlam değişimi daha çok metaforiktir; yani birleşik nitelikte anlamsal açıdan farklı durumlar söz konusudur. Bu bakımdan, birleşiklerin belirlenmesinde ve sınıflandırılmasında anlamsal ölçüt göz ardı edilmemelidir (Sarı, 2015:35-108):

⁴ Mehmet Z. Sungur, 25.12.2017, Yüz Yüze Görüşme Notları; Akt. Güzel ve Cizmeci, 2018, 89.

⁵ Sözlükselleşme, "dildeki sözcük oluşumu, daha genel olarak da kavram karşılama sürecinin tamamlayıcı bir parçası olarak düşünülebilir ve bu sayede yeni bir sözlüksel birimin ortaya çıkışını, ayrıca sesbilgisel, biçimbilgisel, anlamsal ve sözdizimsel etkenlerle beraber kullanıma bağlı olarak zaman içerisinde uğradığı anlam ve yapı değişikliklerini kendisine inceleme konusu yapan ve sözvarlığındaki düzensizlikleri açıklamaya çalışan ilkeler bütünü'nün/kuramın adı" olarak özetlenmektedir (Sarı, 2015:87-88).

“Türkçenin sağa dallanan yapısı, iç merkezli birleşiklerde de izlenebilmektedir. Bu bakımdan, Türkçe birleşiklerde baş olan öge sağda bulunur, bu ögenin soluna eklenen diğer ögeler birer niteleyici durumundadır. Örneğin karayolu gibi bir birleşikte baş olan öge yol'dur ve kara, onun niteleyicisidir. Esasında bu örnekte kara, yolun kara taşıtları için tasarlandığını veya kara üzerinde bulunduğunu ifade edebilir. Bu açıdan anlamsal geçirimsizlik mevcuttur denebilir” (Sarı, 2015: 77).

Çocukluk bağlamından kopararak ergenliğe geçişin uğrak noktası gibi gösterilen *tween* kavramının sözcükselleşmesi için ergen ve eşik kavramlarının birleşik sözcüğe dönüşebilmesi mümkün görünmektedir. Yukarıda anlatılan Türkçe dilbilgisi kuralına göre; baş ögenin sağda bulunmasından dolayı ergen kavramının, onu niteleyecek olan eşik kavramından sonra gelmesi gerekmektedir. Eşikergen olarak önerilen sözcük sıfat+isim birleşigi, anlam olarak sözcüklerden bağımsız bir yapı olarak var olmaktadır. Tam da bu noktada birleşiklerin anlam kaybetmeleri ya da nedensizleşmeye uğramaları durumunda sözlükselleşme ortaya çıkmaktadır. Deyimselleşmenin de bir ölçütü olarak görülen bu süreçte anlamsal sözcükselleşme söz konusudur; çünkü bir birleşik ifadeye ait sözcüklerin toplam anlamı artık parçalarının anlamını vermemektedir (Leonhard vd., 2004:7).

Anlamsal sözlükselleşmede metaforik birleşikler de bulunmaktadır. Değişen dünya koşullarında yeni nesnelere sadece teknoloji alanında değil, metaforik olarak da yeni sözcüklerin üretilmesini gerekli kılmaktadır. (Leonhard vd., 2004:10). Örneğin dizüstü (*laptop*); gerçekten diz üstüne konulabilen bir nesne de olsa birleşik düzende taşınabilir bilgisayarın metaforik bir ifade şeklidir. Böylelikle geçmişi çok eskiye dayanmayan bu teknolojik nesne zihinlere kodlu bir birleşik olarak kazanmıştır.

Türk Dil Kurumu (TDK) Güncel Türkçe Sözlüğüne göre; “Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak” anlamına gelen eşik ile “Döl verebilecek duruma gelmiş olan, erin, yeni yetme, akli baliğ, baliğ” şeklinde tanımlanan ergen sözcüklerinin birleşimi olan eşikergen; “basamakta duran ergen” şeklinde algılanmaktadır. Oysa eşığın soyut anlatımı olan “başlangıç yeri” alındığında, eşikergen, çocukluktan ergenliğe geçişin de başlangıç yeri/noktası şeklinde ifade bulmaktadır. Burada birinci sözcüğün anlam kaymasına uğraması yoluyla birleşik sözcük oluşturulmuştur. *Tween* yaş grubundakiler aslında çocuk olsalar da kavramın tam anlatımında, çocukluk pas geçilip hemen bir sonraki dönem olarak belirtilen ergenlik vurgulanmaktadır. Bu vurgu sebebiyle de eşik sözcüğünün önde ve ergen sözcüğünün yanında kullanılması gerçekleştirilmiştir. Gerçekte ergen kavramının sekiz yaşındaki bir çocuğu kapsamıyor oluşu,

birleşğin baş ögesini dolaylı bir anlatıma dönüştürmektedir. Bu noktada aslında eşik dolayımıyla da çocukluğa gönderme yapılmaktadır. Sözün özü, eşikergen bileşğinin anlamsal sözcükselleşme yoluyla da uygunluğu, yeni bir sözcük olarak dile geçmesi önerisini de sağlamaştırılmaktadır.

Eşikergen Kavramının Göstergibilimsel Çözümlemesi

Saussure (1988) açısından dil, bir göstergeler dizgesidir. Ancak dil göstergesi sadece bir nesneyle bir ismi değil, kavramlar ile işitim imgelerini de birleştirmektedir. Dilbilimciye göre; dil, sözden ayrıdır; çünkü gösteren ve gösterilen (*signifier and signified*) ilişkisinde nedensiz bir ilişki bulunmaktadır. Aslında burada dilbilimcinin vurgusu; dilde var olduğunu yinelediği toplumsal anlam üzerinedir. Keza Peirce (1984) ve Voloshinov (1973) da herhangi bir şeyin yerine geçerek başka bir ifadeye dönüşebilen göstergelerin ideolojik ve kültürel bağlantısına işaret etmişlerdir. Eco (1971) açısından; her iletişim edimi, toplumsal ve tarihsel olarak belirlenmiş, yananlam ve düzenlamdan oluşan kodların egemenliğindedir. Göstergibiliminin gelişmesine önemli katkısı olan Barthes'ın (1979) da çalışmalarında merkeze aldığı yananlam, bir diğer göstergeye işaret edebilmekte ve bu da o dilin konuşurları tarafından kendi kültürel değerlerine göre yorumlanabilmektedir.

“Hjelmslev'in yananlamsal gösterge dizgesi diye adlandırdığı olguda bu durumla karşılaşırız. Burada birinci dizge düzenlam, birinci dizgeyi kapsayan ikinci dizgeyse yananlam düzlemini oluşturur. Öyleyse 'bir yanalam dizgesi, anlatım düzleminin de anlamlama dizgesince oluşturulduğu bir dizgedir.'” (Barthes, 1979:88).

İlk bölümde dilbilimsel düzeyde açıklanmaya çalışılan eşikergen birleşği göstergibilimsel olarak da çözümlenebilir. En yalın haliyle gösteren bir biçim; sözcüğün kendisi, gösterilen de bir içerik; yani sözcüğün gösterdiği şeydir. Bu anlamda sözcüğe, Saussure'un göstergeler dizgesiyle bakıldığında; eşikergen sözcüğünün kendisi gösteren, zihindeki imgeye karşılık gelen anlamı ise gösterilendir. Diğer bir ifadeyle eşikergen göstergesiyle daha önce sosyal medyada karşılaşan biri için etiketin kendisi gösteren, bu etiketin altında yetişkin model pozunu veren kız çocuğu da gösterilendir.

Saussure'un düzenlam odağından Barthes'ın yananlamsal çözümlemesine geçilecek olunursa; sözcüklerin tek tek ya da birleşik düzeyde anlam birimlerinden bağımsız bir biçimde ideolojik bir ifade taşıdığı görülmektedir. Eşikergen göstergesi düzenlamsal açıdan, giyim endüstrilerince ve gençlik pazarının gözlemlenmesi sonucunda yaşa bağlı oluşturulmuş pazarlama ve mağazacılık kategorisinin (Cook and Kaiser, 2019:205) yeni nesil ergenlerini,

yananlamsal okumadaysa yaşından önce yetişkin davranışlar sergileyen çocukları işaret etmektedir. Tüketim çağına özgü görünüm politikalarının egemenliği altında çocuklar, mini-yetişkin görünümüne büründürülmektedirler. Kaldı ki sadece yetişkinleştirilip cinselleştirilmemekte, sosyal medya aracılığıyla da fetiş bir obje olarak metalaştırılmaktadırlar. Dolayısıyla eşik ismi birleşik sözcüğe bu örtük anlamları da katmaktadır.

Göstergebilimsel çözümlenmede Turner'ın eşikselliğe yaptığı belirsizlik vurgusu da yananlamsal ifadeyi beslemektedir. Ne çocuk ne de ergenliği refere eden eşiksel statü, aslında ergenliği de parçalamaktadır. Turner'ın (1969) "*liminal personası (threshold people)*"; eşikteki karakteri ya da arada kalmış insanı, doğal olarak ergen de sayılamaz. Bu durumda parçalı ergenliğin içindeki çocukluk göndermesi ile yananlamsal ifade yine destek bulmaktadır. Tam da bu noktada eşikergenın yanlamsal birimleri; ergenleştirme, yetişkinleştirme, çocukluğun yitişi, arada kalmışlık, belirsizlik gibi olgular çocuklukta doğabilecek gelişimsel eksiklerin kavramsal seti olarak sıralanabilir. Ayrıca eski konumdan yeniye geçişte, adaptasyon sorunları, toplumsal baskı ve korkular da eşik trajik bir basamağa dönüştürebilmektedir.

Eşik göstergesi düzenlamsal olarak olumlu kullanıma sahip bir kavramken, eşikergen birleşğinde bunun tam tersi söz konusudur. Örneğin evli ve bekar konumlarının tam ortasında yer alan nişanlılık eşik, belirsizlik, korku, kaygı ya da baskıları bertaraf etmede rol oynamaktadır. Nişan töreni adıyla kutlanan ve ritüelleşerek toplumsal hafızada yer edinen nişanlılık, aslında yakın gelecekteki yeni konuma geçici bir uyumlanma sürecidir. Ancak bu işlev, eşikergen evresi için pek geçerli değildir. Keza eşikergen, yeni konuma geçişi yumuşatan bir basamak gibi gösterilirken, gerçekte 8-12 yaş aralığındaki çocuklar ticari kaygılara bağlı endüstrilerce zorunlu bir gelişime tabi kılınmaktadırlar. Sözcüğün yananlamsal mesajı; çocukların kitleler halinde tüketiciler olarak konumlandırılmalarıdır. Kaldı ki çocukların, bütünsel olarak hazır olmadan, sözü edilen ergenliğin kavşak noktasına getirilmeleri "çocukluğun yitişi"⁶ sorununu da görünür kılmaktadır.

"Burası zihinsel, fiziksel ve biyolojik olarak çocukluktan ayrılmanın ve ergenliğe geçişin kavşak noktasıdır. Ancak asıl sorun, dünya genelinde çocukların yüzde 93'ünün zehirli hava soluması, arsenikli içme suları ya da yapay gıdalarla beslenmesi yetmezmiş gibi moda, diyet ve güzellik standartlarıyla örülü bir dünyaya mahkum kılınmalarıdır. Dolayısıyla tween adı altında çocukluktan

⁶ "Pazarlama mantığıyla çocukluktan koparılan bir yaş diliminin, *Instagram*'da lüks ve şöhret sarmalı içinde ve baştan çıkarıcı imgelerle yetişkin-çocuklara dönüştürülmesi 'çocukluğun yitimi' sürecini hızlandırıyor" (Güzel, 2019:59).

çalınan bir yaş kesiti de, vahşi endüstriye kurban edilerek yetişkin-çocuk olarak konumlandırılıyor” (Güzel, 2019:15)

Sonuç

Bu çalışmada *tween* kavramı ve beraberinde getirdiği sorunları gün yüzüne çıkarmak amacıyla ve sözcükselleşme yoluyla *tween* kavramının Türkçeye kazandırılması hedeflenmiştir. Sosyal medya kullanım oranıyla, küresel düzeyde ilk beşe giren Türkiye’de, yaygınlığının yine en çok sosyal ağlarda izlenebildiği *tween* fenomeninin bir an önce tanımlanması gerekliliği eşikergen sözcüğünü doğurmuştur.⁷ Özellikle *Instagram* ve *TikTok* gibi sosyal medya platformlarında kız çocuklarının yetişkinleştirilmiş, cinselleştirilmiş, (cinsiyetleştirilmiş) paylaşımlarının dolaşıma açık oluşu toplumsal cinsiyet eşitsizliğine işaret etmekte; ayrıca mahremiyet ihlaline, siber zorbalığa ve istismara da yol açmaktadır. Öyle ki fetiş bir objeye dönüşen bu yaş grubu kız çocuklarının fotoğraf ya da videolarında görülen, sundukları giysiler gibi bedenlerinin de nesneleşiyor olmasıdır. Bugün iki milyona varan ve her geçen gün artan sayıda bu tip içeriklerden oluşan paylaşımlar, eşikergen fenomenine ilgiyi de arttırmaktadır. Ancak bu ilginin daha fazla sayıda disiplinlerarası araştırmalara konu olması gerekmektedir. Bu sebepten dolayı kavramın Türkçeleştirilerek, betimlenmesi öncelikli hedef olarak bu çalışmanın da doğuşunu hızlandırmıştır. Sözün özü eşikergen birleşigi, tartışmaya, değişime ve gelişime açık bir önerme olarak kaleme alınmıştır.

Eşik kavramı, doğumdan ölüme değin her bir yaş evresi için geçerli olabilmekte ve çoğu yerde olumlu anlamda kullanılmaktadır. Eşik gereklidir; çünkü bazen yaşamın içinde eskinin ölümü ile yeninin doğumu arasında kuluçkaya yatılan bir boşluğa ihtiyaç duyulmaktadır (Allan ve Dyck, 1994:24). Tabi doğal süreciyle yaşanıldığında eşik, yaşamsal döngülerde rahat geçişi sağlayan korunaklı bölge olarak işlev görmektedir. Ancak ergenliğe ve dolayısıyla genç yetişkinliğe sonradan monte edilen eşikergen evresinin, çocuğun kendi kaderini tayin etmeyi ve iradi gücünü zayıflattığı düşünülmektedir. Modern dünyanın sınırsızlığa ve bireyselliğe yaptığı vurgu, tüketim sarmalına yeni hedef kitle çekme stratejisiyle paralel gitmektedir; çünkü bu çocuklara alışveriş tercihlerini belirleme özgürlüğü verilmektedir. Kaldı ki ergenlik gibi yetişkinlik de modern dünyanın koşullarının bir sonucudur ve eşikselliğin teşvik edilmesinden dolayı kaçınılmaz bir fenomen olarak ortaya çıkmaktadır (Jaskulska, 2015:100).

Sonuç olarak bu çalışmada eşikergen önermesiyle birlikte, bu önermenin bir dilin konuşurları tarafından söz varlığına dönüşebilmesi amacıyla zihinde hangi ifadenin gösterenine

⁷ Türkiye, küresel düzeyde, günde ortalama üç saatlik *Instagram* kullanımı ve yüzde 84 olan kullanım oranıyla dünya beşincisidir. (We are Social Küresel Dijital Raporu 2019).

dönüşebileceği konusu detaylı olarak tartışılmıştır. İzlenmesi gereken belki de en doğru yol, eşiğin açıldığı kapıyı kapatarak ya da olumlu yöne çevirebilen bir katalizör rolü üstlenerek, ruhsal, psikolojik, fiziksel ve kültürel gelişimlerini sağlıklı olarak tamamlayabilen çocuklar yetiştirmeye odaklanmak olmalıdır. Bu amaçla da yetişkin-merkezli değil, “çocuk-merkezli ve yaşa-uygun bir iletişim” modeline geçilmesi, cep telefonlarına ya da internete erişimi kolaylaşan çocukların buralardan edindikleri yararlar ve beslendikleri bağlantıların niteliği sorgulanmalıdır (Kolucki, Lemish, 2011:27). Tabi bu ideale varıncaya kadar da eşikergen farkındalığına ulaşan bireylerin bir an önce eşik bekçiliği görevini üstlenmeleri gerekmektedir. Şüphesiz sosyal medya fenomenliğinin meslek olarak görüldüğü son yıllarda eşikergen olgusu da daha fazla ilgiyi hak etmektedir.

Kaynakça

- Allan J. and Dyck P. (1994). "Transition From Childhood to Adolescence: Developmental Curriculum". In *Betwixt and Between: Patterns of Masculine and Feminine Initiation*. Ed. L. D. Mahdi, S. Foster & M. Little. (5 addition). Illinois: Open Court P.
- Atalay, B. (1946). *Türkçede Kelime Yapma Yolları*. İstanbul: İbrahim Horoz Basımevi.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barthes, R. (1979). *Göstergebilim İlkeleri*. Çev. Berke Vardar ve Mehmet Rıfat. Kültür Bakanlığı: Ankara.
- Berberoğlu, M. (2010). Erken Puberte. *Türkiye Çocuk Hast. Derg. / Turkish J. Pediatr. Dis.* 4 (1): 61-64. Erişim: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/689250>
- Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü-UNESCO (2011). *Adolescence an Age of Opportunity*. NY: United Nations Children's Fund. Erişim: https://www.unicef.org/adolescence/files/SOWC_2011_Main_Report_EN_02092011.pdf
- Cook, T. D. and Kaiser, B. S. (2019). Betwixt and Be Tween: Age Ambiguity and the Sexualization of the Female Consuming. *Journal of Consumer Culture*. Access: <file:///Users/ebruguzel/Desktop/be%20twixt%20be%20tween%20gender.webarchive>
- Coulter, N. (2009). Tweening The Girl: The Crystallization of The Tween Market 1980-1996. *Unpublihed PHD Thesis*. Simon Fraser University.
- Eco, U. (1971). *Lastructure Absente, Introduction à la Recherche Sémiotique*, Paris: Mercure de France.
- Ergin, M. (2004). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Güzel, E. ve Cızmeçi, E. (2018). *Filtreli Güzellik, Güzellik Hegemonyasının Gözde Mekanı Instagram: Güzellik Kraliçeleri ve Süper Modeller*. İstanbul: Postiga Yayınları.
- Güzel, E. (2019). *Eşikteki Çocuk: #tween*. 2. Bs. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.
- Hall, C. (1987). Tween Power: Youths' Middle Tier Comes of Age. *Marketing and Media Decisions*. 22 (October).
- Hymowitz, S. K. (1998). "Tweens: Ten Going on Sixteen". *Şehir Dergisi CJ*. Access: <https://translate.google.com/translate?hl=tr&sl=en&u=https://www.city-journal.org/html/tweens-ten-going-sixteen-11842.html&prev=search>

- Jaskulska S. (2015). The Liminality of Adolescence. Becoming an Adult from The Point of View of The Theory of The Rite of Passage. Ed. Ferit Uslu. Proceedings of Intcess 15. *2nd International Conference on Education and Social Sciences Abstracts & Proceedings*. İstanbul. Access: https://www.academia.edu/12161466/the_liminality_of_adolescence._becoming_an_adult_from_the_point_of_view_of_the_theory_of_the_rite_of_passage
- Kınlı, H. D. ve Yükselsin, İ. Y. (2016). “Eşikler, Müzikler ve Liminalite: Profesyonel Romen Müzisyenler ve Bergama Yöresi Evlilik Ritüellerindeki Liminal Rollerini”. *International Journal of Human Sciences*.13-1,375-398.Access: <http://acikerisim.ege.edu.tr:8081/jspui/bitstream/11454/2261/1/esrasahtiyancioztarhan2006.pdf>
- Ko, M. (2001). Further Fragmentation. *Newsmagazine*. 28 (19), 36.
- Kolucki, B. ve Lemish, D. (2011). Çocuklarla İletişim. Çev. Yasemin Dede ve Melike Diler. *UNICEF*. Erişim: <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/%C3%87ocuklarla%20%C4%B0leti%C5%9Fim.pdf>
- Lipka L, S. H. and Wolfgang F. (2004). Lexicalization and Institutionalization. The State of the Art in 2004. *Skase Journal of Theoretical Linguistics*.
- Paterson, P. A. (2003). Tweens Take Over: Y Generation is the Wunderkind of Brand Marketing. *TD Monthly*. Retrieved May 5, 2006. Access: http://www.toydirectory.com/monthly/june 2003/Tweens_Generations.asp
- Peirce, C. (1984). *Writings of Charles S. Peirce*, Cilt: 2.
- Postman, N. (1997). *Çocukluğun Yok Oluşu*. Çev. Kemal İnal. İstanbul: İmge.
- Sarı, İ. (2015). Türkçede Ekleme Dışı Sözcük Yapımı ve Sözlükselleşme. (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı. Erişim:<http://openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/1439/35c6bae3-a982-4b83-8de6-0a185cddb9bf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sancheti, Y. K. S. (2009). “Understanding Tween Girls’ Self Perception and Clothing Behavior: A Conceptual Framework”. (*Unpublished PHD Thesis*). Auburn University. Alabama.
- Saussure, F. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri*. Çev. Prof. Dr. Berke Vardar. İstanbul: Multilingual Yayınları.

- Sørenssen, I. K. (t.y). “The Construction of Tween Identity Through the Disney Tween Phenomenon”. Access: http://ww.cost-transforming-audiences.eu/system/files/pub/sorensen_PhDproject.pdf
- Şenel, M. (2009). Kes-Kopyala Yapıştır: Yeni Kelime Türet. C:I. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*. Erişim: http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/mustafa_senel_kes_kopyala_yeni_kelime.pdf
- Turner, V. W. (1967). *The Forest of Symbols: Aspects of Ndembu Ritual*. Ithaca: Cornell University Press.
- Turner, V. W. (1969). *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*. NY: Cornell University Press ITHACA. Access: https://monoskop.org/images/9/90/Turner_Victor_The_Ritual_Process_Structure_and_Anti-Structure.pdf
- Türk Dil Kurumu TDK. “Eşik ve Ergen”. *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5d893f9b377566.76715601
- We Are Social 2019 Raporu. Türkiye’de En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları İstatistikleri, Digital in 2019. Erişim: <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019>
- Van Gennep, A. (1908). *The Rites of Passage*, English. Trans. (1960) M. B. Vizedom and G. L. Caffee. London: Routledge & Kegan Paul.
- Voloshinov, V. N. (1973). *Marxism and the Philosophy of Language*. Çev. L. Matejka and I. R. Titunik. New York: Seminar Press.